

Akik lelki szegények: éhezik életükben Isten igéjét, közelségét, áldott munkálkodását.

Akik a kor divatos önmegvalósítása helyett átengedik életüket Istennek, hogy Ő építse fel őket „lelki házzá”.

Fábián Tibor

Recensio

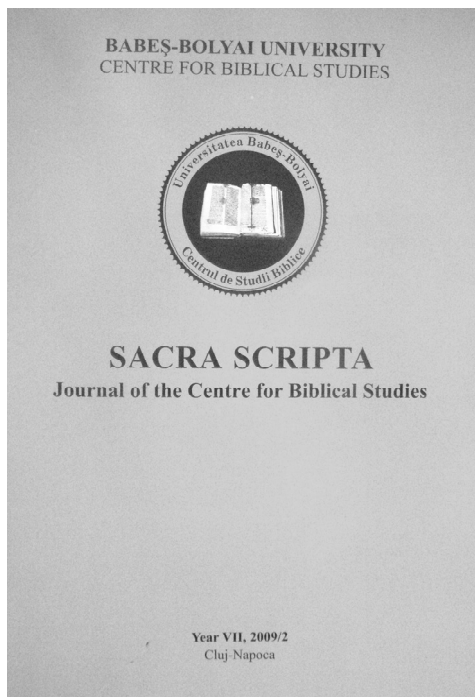
Sacra Scripta. Journal of the Centre for Biblical Studies.

7. évf., 2–2009. szám, ISSN 1584-7624. 113 old.

A Kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Bibliai Tanulmányi Központja szakfolyóiratának 2–2009-es számában elmélyedve öt tanulmányra bukkantunk, amelyeket ismertetőik követnek: három új doktori dolgozat bemutatása, valamint két új kiadvány ismertetése. Utóbbiak közül leginkább érdekelheti az RSZ olvasóit a 2008-ban megjelent *Héber nyelvtan* kötet. A Molnár János által írt egyetemi jegyzet második és bővített kiadását a BBTE vállalta magára. Recenzióját Adorjáni Zoltán végezte el.

A tanulmányok német nyelven jelennek meg, szerzőik hazaiak és külföldiek, 2/3 arányban.

Johannes Klein (evangélikus lelképásztor, Fogaras) a teremtés és bűnbeesés kérdését feszegeti *A jó és a rossz ismerete, mint a teremtéssel szemben haladó eszme. 1Mózes 1–3 egymás mellé állításának távlata* c. dolgozatában. Erdélyi szász tudósunk abból indul ki, hogy a Teremtés könyve első három fejezetének összehangolt mondanivalója korábbi irodalmi alkotások sorba állítása révén alakult ki. Alapkérdése a bűnbeesés és ennek megbüntetése. Szerinte ez arra enged következtetni, hogy Istennek félténie kellett a maga istenségét az embertől, de arra is, hogy az ember, amennyiben bűnbe eshetett, nem volt kezdettől fogva tökéletes. A paradicsomból való kiűzetést túlméretezettnek tekintti, mert lekicsinyli az engedetlenség (természetesen Gunkelre hivatkozik, aki ezt

„Kindersünde”-nek, gyerekcsínynek minősíti). A büntetést pedig úgy tekinti, mint ami Isten részéről az ultima ratio eszközehez való folyamodás. A Teremtőnek azonban mégsem sikerül a bűn feltartóztatása, csupán ennek kiutasítása a paradicsomból. Az egyéni szövegértelmezésre és főképp a német nyelvű teológiai irodalomra támaszkodó dolgozat véleje az a felismerés, hogy az ember annak látja hasznát a paradicsomon kívül, ami lehetővé tette a bűn betörését, és ez a jó és a rossz felismerése. E munka olvasása

közben az az érzésünk, hogy szerzőjét mintha a görög mitológiából ismert istenek és emberek ellentéte ihlette volna.

Oláh Zoltán (Gyulafehérvár, ószövetségi biblikus): *Ézsaiás teremtés-terminológiája a LXX átültetésében. (Schöpfungsterminologie in der Septuaginta von Jesaja 44,24–45,25)* Ez a dolgozat az utóbbi évtizedek virágzó LXX-kutatásának egyik színfoltja kíván lenni, amely ugyancsak belesimul a folyóirat jelen számának vonulatába: alapos vizsgálatnak veti alá Deutero-Ézsaiás bizonyágtételének görög fordítását a teremtésről. A szerző kiemeli, hogy a prófétánál a teremtő Istenben való hit valószínű próbaköve az igaz vallásnak. A Teremtőről szóló bizonyágtételt helyenként megszakítja a követ (Kyrosz) megemlézése, viszont ez nem zavarja meg a teremtésre vonatkoztatott kifejezések láncolatát. A szóstatisztika azt mutatja, hogy a ברא ige – 1Móz 1 mellett – épp Ézsaiás könyvében fordul elő a legnagyobb gyakorisággal. A szerző a masszoréta-szöveg és a LXX egybevetése után azt a következtetést vonja le, hogy bár a görög fordítás a választékosabb (hét héber teremtési fogalmat tizenegy görög kifejezés segítségével ültet át), a fordítás csak lazán követi az eredetét.

Friedrich V. Reiterer (ószövetségi biblikus, Salzburg): *A teremtés dimenziói a deuterokanonikus irodalomban (Dimensionen der Schöpfung in der Deuterokanonischen Literatur)* c. dolgozata átfogó forrásanyagot tár fel a teremtés deuterokanonikus feldolgozásának területéről ahhoz, hogy bevezetést nyújthasson az Apostoli Hitvallás első tételének műszó- és kifejezés-anyagához. A kifejezések és a teremtés igéinek áttekintése rendjén a szerző megelőlegezi, hogy ezeknek mindegyike sajátos hangsúllyal bír. Az egyes kifejezések ismertetését követően szemügyre veszi a teremtett világ „nyersanyagát”, valamint azt, hogy a Teremtő miként „bánik” ezzel. Kitér Isten szavának és beszédének szerepére, külön-

külön tárgyalva a λόγος, a σοφία és a πνεῦμα jelentőségét az esemény keretében. Tárgyalja még a mindenség megteremtése céljának kérdését, valamint a teremtés koronájának antropológiai vonatkozásait.

Barbara Schmitz (biblikateológus, Dortmund): *Semmiől teremtve? A teremtésről való beszéd rendeltetése a Makkabeusok 2. könyvében (Geschaffen aus dem Nichts? Die Funktion der Rede von der Schöpfung im zweiten Makkabäerbuch).* A cikkíró az apokrifus irat egyik teológiai kijelentését vizsgálja. A teremtett mindenség eredetét tekintve nem vehető bizonyosra, hogy a semmiől való teremtésről ír. Erre nézve a korabeli hellénista zsidó irodalom sem nyújt egyértelmű támpontot. Annyi azonban kitűnik, hogy a vizsgált iratban Isten világ-alapítóként jelenik meg, mintegy párhuzamban a hellén városok alapítóival.

Martin Meiser (újszövetségi biblikus, Saarbrücken): *Teremtés és őstörténet „Ádám és Éva életé”-ben (Schöpfung und Urgeschichte im „Leben Adams und Evas”).* A dolgozat Ádám, Éva és Ábel kegyelembe fogadásának apokrif-történetét mutatja be (ez görög nyelven maradt fenn) és különösképpen foglalkozik ennek teremtésre és őstörténetekre tekintő utalásaira, és elsősorban a bűneset részleteire és következményeire. A munka külön erőssége, hogy az ősi szöveg mellett kitekint más fordításokra is olyan helyeken, ahol szembeötlő különbségeket lehet észlelni. E Keleten és Nyugaton egyaránt elterjedt olvasmánynak az örmény, latin, grúz és az egyházi ószláv nyelvű antik részletei is beépülnek a témafeldolgozásba. A könyv nem csupán a betegség és a fájdalom eredetét kutatja, hanem a kultusz kezdetét is Ádám „apánkhöz” köti, aki – miután kiűzetett a paradicsomból – angyali közbenjárásra nyer engedélyt arra, hogy áldozatot mutathasson be Istennek.

Balogh Béla